

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum V. Decretalium, Per Quadraginta, Et Unum Titulos Distributum,
In quo agitur De Judicio criminali, exponendo primùm actiones in eo
judicio instituendas, & suscipiendas, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1709

Articulus VII. De simonia, quæcommittitur in permutatione spiritualium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73064](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73064)

quo pat. ratio 3. partis. Coll. 3. jus patronatus valide liciteque vendi posse *solum indirectè* juxta expositionem in n. 483. quia sic ipsum nullatenus venit in appetitionem; consequenter non est venditio simoniaca; & definitum est in c. *Ex literis*. 7. h.t. ubi dicitur, quod *si jus patronatus consistat in aliqua universitate temporalium, transeat cum ipsa, etiamsi universitas transeat tantum, quoad utile dominium, nisi jus patronatus specificè sit exceptum.*

S. 5.

An absque simonia emi, & vendi possint temporalia Ecclesie officia?

488 **S**ermo est de officiis, quæ habent administrationem rerum solum temporalium pertinentium ad Ecclesiam, cujusmodi sunt *œconomi*, qui res Ecclesie, & Canonicorum gubernant; *Vicedomini*, qui curam rerum Episcopi gerit; *Advocati*, seu *Syndici*, qui ab Ecclesia constitutus, *ex officio* ejus causas defendit: *Judicis*, qui loco Episcopi, vel Prælati, qui præst, jurisdictionem in temporalibus exercet &c. de his igitur præfens quæstio procedit. In qua communior sententia tenet, venditionem, ac emptionem talium officiorum, simoniacam esse de jure solum Ecclesiastico. Nam, qui officium Oeconomi, Vicedomini, Advocati, Sacristæ, Castaldi, & Judicis vendit, dicitur *participare cum Simone*. c. 8. *si quis Episcopus*. 1. q. 1. & c. *Salvator*. 1. q. 3. & in c. *Consulere*. 38. de simonia, ementes, ac vendentes Vicedominatum, vel aliam rerum Ecclesiasticarum administrationem, *cum Simone percelluntur*; in quem locum Castropalaus cit. p. 3. tr. 17. D. 3. p. 14. n. 9. *percelluntur autem*, inquit, *quia committunt simoniam*; & ut not. Barbof. in cit. c. *Consulere*, n. 1. excluduntur ab illa Ecclesia, cui facta est contumelia per ejusmodi actum simoniacum; n. 2. & Suarez tom. 1. de Religion. l. 4. de simonia c. 20. n. 8. & seq. dicente: *omnes actus jurisdictionis voluntariae, quatenus ad effectum spirituales ordinantur, materiam esse simoniae.*

ARTICULUS VII.

De simonia, qua committitur in permutatione spiritualium.

489 **L**oquimur de permutatione alicujus spiritualis pro spirituali. v. g. beneficii pro

beneficio; calicis pro calice &c. Hinc esto in c. *Quam pio* 1. q. 2. c. *super eo*, de transact. item c. *Cum pridem*, & c. *fin.* de pactis, generaliter prohibita sit omnis pactio, quæ fit pro consequendis spiritualibus, intelligendum tamen venit, quando pactum fit de dando temporali, pro consequendo spirituali; ve contra; his positis:

Quæres 1. quæ permutatio spiritualium prohibita sit? 2. nullam permutationem spiritualium inter se, prohibitam esse, nisi beneficiorum, & cujusvis juris, beneficia concernentis, si fiat autoritate propria. Ita Rebuff. in pract. 3. p. tit. de permut. n. 52. Suarez cit. l. 4. c. 31. n. 8. & communis contra gloss. & Innocent. in c. *Quæsitum*, de rerum permut. pro quo not. quædam esse pure spiritualia, ut sunt *sacramenta, oratio, sacrificium, consecratio* &c. Quædam mixta, quibus scilicet annexum est aliud corporale, ut liquet in *vestibus sacris, calicibus* &c. quibus positus ratio est, quia nulla in toto jure extat prohibitio de spirituali sive puro, sive mixto, cum spirituali permutando, nisi permutatio versetur circa beneficia, & jus aliquod ea concernentia, si fiat propria autoritate. Prima pars probatur 1. ex c. *Non satis*. 8. *Cum in Ecclesia* 9. c. *Ad nostram* 2. de simonia, ubi agitur de pure spiritualibus, & solum cavetur, *ne pretio vendantur* in c. *Non satis*, dicitur: *prohibemus, ne à volentibus ad Religionem transire aliqua pecunia requiratur; & ne Prioratus, vel Capellaniam qualibet annuâ distractione vendantur; & paulo post, ne ab eo cui regimen ipsarum committitur, ullum pretium exigatur; & sic de aliis.* Deinde ubi fit in jure mentio de spiritualibus mixtis, non tantum non extat prohibitio permutationis; sed potius approbatur, ut liquet ex c. *Ad quæstiones*, de rerum permutationibus. Ibi enim approbata reperitur *Unius Ecclesie pro alia facta permutatio.*

Probatur etiam secunda pars 1. ex c. 491 *Quæsitum*. 5. de rerum permut. ubi Urbanus III. sic loquitur: *generaliter itaque venias, quod commutationes prebendarum de jure fieri non possint, præsertim cum pactione præmissa; quæ circa spiritualia, vel connexa spiritualibus, labem continent semper simoniae; & c. Cum olim*, 7. eod. ubi secundum Rubricam, ex rescripto Innoc. III. ad Senon. Archiepisc. habetur, *quod sua beneficia perdant, qui ea propria permutant autoritate ex quo coll. 1. cum citati canones indefinitè loquantur de per-*

permutationibus prabendarum, non posse admitti exceptionem gloss. in cit. c. *Quaestum*, volentis, prabendas ejusdem Ecclesiae, ac ejusdem rationis, posse privatim permutari. Hanc enim exceptionem jus non admittit; cum ejus prohibitio sit generalis. Et ratio ulterior est. 1. quia si antiquos Ecclesiae canones inspiciamus, non invenimus olim licuisse beneficiis, beneficiis Ecclesiasticum habentibus, propriam Ecclesiam deserere, & ad aliam se transferre, aut Ecclesiae, cui mancipati fuerant per Ordinationem, renuntiare irrequisito proprio Episcopo 1. quia renuntiatio suae Ecclesiae per c. *Admonet*, de Renunt. fieri nequit inconsulto Ordinario; ergo nec permutatio, quae non potest sine renuntiatione fieri. 2. quia aliàs beneficium novum sine canonica institutione ambo ingrederentur contra c. 1. de regul. juris in 6. nam ipsi nequeunt sibi invicem institutionem facere. 3. quia sic fieri posset permutatio rei alienae, quae nulla est L. 1. §. ult. ff. de rerum permut. beneficiarii enim non sunt domini beneficiorum.

492 Coll. 2. Commutationem beneficiorum, & jurium ea concernentium illicitam, jure Ecclesiastico *simoniacam esse*, ut constat. ex cit. 2. *Quaestum*, ibi: *labem continent semper simonia*; pro quo rectè intelligendo, recolenda sunt, quae jam diximus in praemissis, qualiter etiam ejusmodi pacta, labem simoniae contineant? Coll. 3. cum cit. textus ex c. *Quaestum*, & c. *cum olim*, solum loquantur de prabendarum permutatione; *prævia vero tractatio partium de facienda permutatione*, etiam sub onere pensionis, & obligatio ad permutandum sub conditione, si *Superior consenserit*, non sit *permutatio*, sed solum quaedam dispositio, & via ad illam, *valent tractationem prævia, & obligationem sub conditione, licet factam ante consensum superioris*, nec simoniacam, nec illicitam esse; nam sic non comprehenditur sub ulla prohibitione. Coll. 4. permutationem beneficiorum, *authoritate Superioris licitam esse c. inter cætera*, de prabendis; c. *Quaestum*; c. *Universorum*, c. *cum olim*, c. *ad quaestiones*, de rerum permut. c. *Unico* eodem in 6. & Clement. *unicâ*, eod. Cujus ratio est, quia sic, & non aliter, prohibetur permutatio beneficiorum, in quantum opponitur virtuti Religionis, secundum quod hæc intenditur à

lege permutationem, autoritate privatâ factam, prohibente.

Dices in c. *Quaestum* de quo n. 491. 493 expressè dicitur, *generaliter tenendum, quòd commutationes Prabendarum de jure fieri non possint*; ergo non tantum privatâ, sed etiam Superioris autoritate. R. N. conseq. Nam consuetudo est optima legis interpres; hæc autem dictum textum non accipit aliter, quàm de permutatione facta *propriâ permutantium*, non Superioris voluntate, id quod etiam apertè declarat c. *Cum olim*, in eodem n. 491. citatum. Ibi enim expressè agitur de permutatione cujusdam Archidiaconatus cum certa Præpositura, quæ facta est inter S. & B. nullius Superioris autoritate interveniente, & ideo, ubi hoc constitit Innocentio III. rescripsit dicens: *Et hunc Præpositurâ, Et illum Archidiaconatu, curavimus spoliare, super hoc definitivam contra eos sententiam proferentes.*

Quæres 2. an in permutationibus beneficiorum, absque simonia possit fieri compensatio fructuum per pecuniam, vel pensionem? Casus esse potest, quando permutantur beneficia *inequalia in proventibus*; unde quaestio est, an si Titius beneficium suum, quod fert trecentos, permutet pro beneficio Cajj, quod fert quingentos, Titius possit, quod in suo deficit, compensare Cajo, dando illi certam pecuniam; vel constituendo illi pensionem annuam ex beneficio, quod Cajo cedit Titio? Id non posse ipsos *permutantes autoritate suâ*, certum videtur, ut tenet Lessius l. 2. de Just. c. 35. de 17. n. 104. Suarez l. 4. c. 34. n. 10. Gloss. in c. *Cum pridem*, de pactis sic enim jus fructuum excedentium, fundatum in titulo spirituali, non transiret in alterum, nisi pecuniâ, vel, constitutâ pensione, separato jure proventuum, à titulo spirituali; at hoc secundum fieri non potest, nisi à summo Pontifice; ut mox dicemus; & primum est manifestè simoniacum; ergo.

Dices: c. *Ad Quaestiones*, de ref. per- 495 mutationibus, Clemens III. approbavit permutationem, factam unius Ecclesiae Parochialis, ac possessionum ejus, cum alia Ecclesia, & possessionibus ejus, possessionum inæqualitate per pecuniam compensatâ, sic tamen, ut illi contractus nequaquam sibi invicem miscerentur. Sed hoc non obstat; quia possessiones illæ in-
æqua-

æquales non erant penes possessores *ritulo spiritali*, sed *merè temporali*; Unde meritò concedi, vel approbari potuit, ut dans possessionem suam, quam habebat sub dominio suo temporali, ac recipiens alias, sed minores in valore, defectum reciperet oblatà pecunià; ita Suarez supra cit. n. 13. & videtur colligi ex ipso textu, ibi: *Respondemus, eum de dictis parochialibus Ecclesiis per se*, nimirum ex natura rei, imò & *jure Ecclesiastico queat commutatio celebrari & in permutatione possessionum per se non sit inhibitorium, si altera ratione possessionum præponderet*; modò id fiat non auctoritate permutantium, sed Superioris, ut colligitur ex c. 5. 6. & 7. de rerum permutatione, ex quibus Gonzalez ad cit. c. 7. n. 5. sequentem deducit decisionem: *permutationem præbenda, seu beneficii factam, irrequisito proprio Prælato, nullam esse; imò, qui permutavit propria auctoritate, privari beneficio ita permutato*; ex quo per oppositum sequitur, licitè valideque illam fieri, si procedat cum proprii Prælati consensu.

496 Difficultas est, an, quando jus fructuum, fundatum in titulo spiritali unius beneficii, plus infert, quàm alterum, permutatio fieri possit cum compensatione inæqualitatis saltem Superioris auctoritate? De summo Pontifice non est dubium. Nam ipse potest jus fructuum temporale separare à titulo spiritali. De Ordinario, auctores dubitant; eum tamen posse concedere, ut sic fiat permutatio, affirmat Zerola in praxi Epif. p. 2. V. *Pensio* n. 1. & plures alii apud Castropal. p. 3. tract. 17. D. 3. p. 16. n. 2. Ratio est. Quia Ordinarius ex justa causa potest pensionem imponere; sed in tali casu propter inæqualitatem fructuum compensandam, est justa causa: Ergo.

497 Contrarium tamen probabilius est, nimirum non posse auctoritate Ordinarii in permutatione beneficiorum imponi pensionem beneficio pingui. Nam Episcopus tenetur conferre beneficia sine diminutione juxta titulum. *Ut beneficia sine diminutione conferantur*; quod non fieret, si conferret imposità pensione. Deinde Valentia D. 6. q. 16. p. 3. testatur, consuetudine hanc facultatem Ordinariis negari, & confirmari potest ex mox dicendis; ita Suarez l. 4. c. 34. n. 16. Garcia p. 1. de benefic. c. 5. à n. 341. & complures alii cum Castropal. cit. n. 3. Nam in c. *Unico*, Ut

beneficia Ecclesiastica sine diminutione conferantur, Innocentius III. rescribens Mediolan. Archiepiscopo, expressè ait. 1. *ipsi non licuisse cum pactione, vel conventionione quacunque, sub modo, vel tenore præscripto concedere nudum officium, & sibi retinere proventus*; cum in Lateranensi Concilio prohibitum sit, *ne quis, conferendo Ecclesiasticum beneficium partem proventuum suis usibus retinere præsumat; & alibi cautum sit, ut beneficia Ecclesiastica sine diminutione conferantur*. 2. Si quis ante donationem, vel collationem beneficii percepit fructus, & antè constituit ex causa necessaria, ut retineat fructus, id licitum esse; non autem, si convenit cum eo, qui accipit beneficium; vel cum mediatore, ut retineat proventus, & concedat sic beneficium; hoc enim est illicitum, & esse Simoniam palliatam, rectè observat Barbof. in cit. c. *Unic.* n. 1.

Ad rationem in contrar. in n. 496. p. 498 majorem veram esse de beneficio vacante, ut rectè notat Barbof. cit. in c. *Unic.* n. 10. ibi: *Dummodo id faciat vacante beneficio*; at in dicto casu permutationis factæ, ut inæqualitas compensetur pensione imposità beneficio pingui, non imponitur vacanti, sed *vacaturo sub conditione imposita pensionis*: Ergo; Accedit, quòd sic Episcopus concederet *nudum officium* successori in beneficio, saltem in parte separatum à jure fructuum, quod attribuitur alteri cedenti beneficio pingue, retentà pensione, Episcopi auctoritate. Hinc Pius V. in constitutione 58. eas tantum permutationes permittit, admitti posse ab Ordinariis, quæ juri consonæ sunt. Ibi: *adhuc beneficiorum, & officiorum permutationes admittere, quæ canonicis sanctionibus, & Apostolicis constitutionibus permittuntur*, id est, quæ auctoritate Episcopi ex justa causa celebrantur.

Præter hoc not. 1. cum dicimus per-499 mutationes beneficiorum Episcopi auctoritate celebrari posse, appellatione *Episcopi* comprehendendi quemcunque habentem jurisdictionem Episcopalem pro suo territorio. Quotiescunque enim aliquid competit Episcopo *ratione jurisdictionis*, non autem *ratione Ordinis*, id peragi potest ab aliis, qui eandem jurisdictionem exercent, ita Suarez l. 4. de simonia, c. 32. n. 14. Gibalinus de Simon. q. 14. Consecr. 8. n. 5. & alii.

Not. 2.

500 Not. 2. Etiam si institutio pertineat ad alium, v. g. Archidiaconum, in beneficio permutato, adhuc tamen debere intervenire auctoritatem Episcopi, & coram hoc permutationem celebrari; nam auctoritas Episcopi non requiritur in casu talium permutationum *titulo institutionis ab ipso faciendæ in novo beneficio; sed ut cognoscat, an in permutatione justa causa subsit? vel labes simoniae interveniat?* intervenire autem præterea debet consensus Collatorum, ac eorum, quorum interest collationem fieri, vel non fieri, sic Gibalin. cit.

501 Not. 3. Licet juxta veriolem sententiam, quando beneficium permutatur cum beneficio purè, & absolute, non interveniat simonia, ut docet Emanuel, Gonzalez in cit. c. 7. De rerum permutat. n. 9. cum non fiat inter spirituale, ac temporale; quia tamen propter inæqualitatem fructuum facile simonia intervenire potest, similesque actiones illicitæ, ac periculosa judicantur; requiri Episcopi auctoritatem, & secus titulo simoniae prohiberi ab Ecclesia.

ARTICULUS VIII.

De Simonia, qua contingit in beneficii renuntiatione.

502 **A**Nte resolut. not. 1. renuntiationem beneficii, esse liberam ejus cessionem, factam cum consensu Superioris, renuntiationem acceptantis, ut constat ex c. *Admonet*; c. *quod in dubiis*; c. *nisi cum pridem*; & c. *fin.* de Renuntiat. c. denique 6. q. 3. & c. 1. 17. q. 2. Et ideo seclusâ tali Superioris admissione, beneficium quamvis renuntiatum, nec quoad renuntiantem vacat juxta sententiam probabiliorem, ut docet gloss. in c. *Quod DEI timorem*, de statu Monachorum; asserens id tenere omnes ferè Doctores; quamvis Superior taliter renuntiantem, ob commissum delictum beneficio privare possit, ac illud alteri conferre Not. 2. Hanc quæstionem de beneficiorum resignatione, cujus valori necessarius sit consensus Superioris, resignationem acceptantis, non debere intelligi de renuntiatione beneficii, *nisi pacificè acquisiti, licet nondum possessi*, qualia non sunt beneficia *litigiosa*, vel *nondam acquisita*, esto sit jus ad illud. Nam in his non requiritur, ut in eorum renuntiatione inter-

Tom. 8.

veniat auctoritas Superioris c. 2. *De in integrum restitut. c. ad audientiam* 2. de re script. c. *si electo*, de elect. in 6. Et ideo nominatus, præsentatus, vel electus ad aliquod beneficium potest sine Superioris auctoritate tali nominationi, præsentationi, vel electioni de se factæ, purè renuntiare, his præmissis:

§. 1.

An resignatio sub conditione, coram Ordinario facta, contineat simoniam?

NOt. resignationem beneficii sub conditione factam, ut alteri detur, à nullo Superiore admitti, vel acceptari posse, nisi à summo Pontifice, sive beneficio imponatur pensio, sive non; quia nullus, Papâ inferior, conferre potest beneficia, nisi prius vacent, ut constat ex c. *Unic.* de rer. permutat. in 6. Ex quo sequitur, si fiat coram inferiore Prælate, renuntiationem talem esse irritam, ac nullam, defectu admissionis à Superiore legitimo, pertinentis ad valorem talis renuntiationis.

Hanc resignationem sub dicta conditione coram Ordinario factam, continere simoniam juris Ecclesiastici, præsertim post constit. 58. Pii. V. incip. *Quanta Ecclesia DEI*, docet Flamin. de resignat. l. 5. q. 6. & l. 14. q. 3. n. 12. Garcia p. 9. c. 3. §. 2. à n. 152. Nam in tali casu coram Ordinario fit pactio de beneficio alteri conferendo; omnis autem pactio in spiritualibus est prohibita propter vitandam simoniam c. *fin.* de Pactis. Verum in dato casu non intervenit pactio rei temporalis pro spirituali consequendo; igitur talis renuntiatio simoniaca non est. Ant. prob. quia ex hoc, quod beneficiatus coram Ordinario resignet beneficium sub conditione, ut alteri conferatur, Ordinarius non adstringitur illam admittere; imò, si constaret, quod renuntians, *sciens* fecerit talem resignationem, Ordinarius taliter resignantem posset beneficio privare in poenam delicti, in renuntiatione commissi. Sic Lessius L. 2. de just. c. 35. d. 14. n. 86, & eo casu poterit alteri conferre tanquam *vacans ex privatione pœnali*. Et ideo illam renuntiationem esse simoniacam merito negant Covarr. l. 1. Variat. c. 5. n. 5. Zerola in praxi Episcopali p. 1. *V. Renuntiatio*, §. 2. & 3. quos citat, & sequitur Caltropal. cit. D. 3. p. 17. n. 5.

Dixi,